

УДК 351.74/.76

DOI: 10.31733/17-03-2023-234-236

Лілія ЛІСНИЧЕНКО

провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
кримінологічних досліджень
та проблем запобігання злочинності
Державного науково-дослідного
інституту МВС України,
кандидат юридичних наук

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ДОСВІД КАНАДИ

Основним напрямом забезпечення захисту інтересів, прав і свобод людини і громадянина є практичне втілення мети, завдань та принципів національної безпеки країни. Для України, яка вже понад рік перебуває в умовах активних бойових дій практично по всій території країни, захист національних інтересів є ціллю номер один. Це країна, яка виборює не лише свободу, територіальну цілісність, а й своє стале та першорядне місце на політичній арені Європейського союзу та в міжнародному просторі загалом. Тому забезпечення національної безпеки за міжнародними стандартами є пріоритетним напрямом діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості в цілому.

Перш ніж перейти до викладення основного матеріалу доповіді необхідно наголосити, що значна частина науковців поняття національної безпеки ототожнюють із поняттям громадської безпеки та публічної безпеки, аргументуючи це відсутністю конкретизації даних понять в законодавчій базі країни та розрізняючи їх лише за широтою охоронюваних суспільних відносин та суб'єктів забезпечення безпеки.

Наразі в нашій державі здійснюється низка реформ, направлених на покращення забезпечення національної, громадської та публічної безпеки. Тому вбачається необхідність дослідження досвіду високорозвинених зарубіжних країн з метою можливого запозичення їх позитивного досвіду. Однією з таких країн є Канада, систему забезпечення громадської безпеки якої буде викладено нами в подальшому.

Отже систему забезпечення громадської безпеки в Канаді очолює Міністерство громадської безпеки Канади (Public Safety Canada), яке складається з п'яти регіональних офісів, що представляють Атлантику, Квебек, Онтаріо, Прерії і Британську Колумбію та Північ. Регіональні офіси є основним контактним пунктом Міністерства на провінційному рівні [1].

Мета Міністерства полягає в захисті громадян від ряду ризиків, таких як стихійні лиха, злочинність і тероризм. До його функцій належить координація усіх федеральних департаментів та агентств, відповідальних за національну безпеку та безпеку канадців. Відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Міністерства, його основними напрямками є вирішення питань, пов'язаних з громадською безпекою та управлінням надзвичайними ситуаціями, які не віднесені до компетенції іншої федеральної організації, а також координація суб'єктів Міністерства громадської безпеки; здійснення на національному рівні керівництва національною безпекою та готовність до надзвичайних ситуацій. Загалом Міністерство громадської безпеки Канади функціонує як централізований центр для координації роботи боротьби з тероризмом, критичної інфраструктури, кібербезпеки та транспортної безпеки.

Міністерство забезпечує керівництво федеральною політикою, координує та підтримує різноманітні програми запобігання злочинності, правоохоронну діяльність та реабілітацію правопорушників. Координує та узгоджує різноманітні прикордонні питання, такі як митниця, міграція та транскордонне правоохоронне забезпечення. Також Міністерство допомагає канадцам та їхнім громадам захистити себе від надзвичайних ситуацій і катастроф, пов'язаних із усіма видами небезпеки (природної, антропогенної та технологічної) розробляючи та реалізуючи ряд загальнонаціональних та регіональних програм і планів.

Реалізуючи свої основні напрями роботи із забезпечення громадської безпеки та управління надзвичайними ситуаціями Міністерство громадської безпеки Канади тісно співпрацює з п'ятьма агентствами та трьома контролюючими органами. До агентств-партнерів Міністерства громадської безпеки належать:

– Агентство прикордонної служби Канади (Canada Border Services Agency – CBSA), контролює державні кордони керуючись національними законами, міжнародними угодами і конвенціями у сфері торгівлі, міграції та туризму. CBSA сприяє законному транскордонному руху, підтримує економічний розвиток, перешкоджаючи незаконному перетину кордону та перевезенню товарів, які становлять потенційну загрозу для Канади;

– Канадська служба безпеки та розвідки (Canadian Security Intelligence Service – CSIS) проводить розслідування та повідомляє про дії, які можуть становити загрозу безпеці Канади. CSIS також надає оцінку безпеки, за запитом, усім федеральним департаментам і агентствам;

– Виправна служба Канади (Correctional Service of Canada – CSC) допомагає захищати суспільство, заохочуючи правопорушників ставати законослухняними громадянами, одночасно здійснюючи розумний, безпечний, надійний і гуманний контроль. CSC відповідає за управління правопорушниками, засудженими до двох років або більше у федеральних виправних установах і тих, що знаходяться під громадським наглядом;

– Комісія з умовно-дострокового звільнення Канади (Parole Board of Canada – PBC) – незалежний орган, який надає, відмовляє в умовно-достроковому звільненні або скасовує умовно-дострокове звільнення для ув'язнених у федеральних в'язницях і провінційних в'язницях без власної комісії з умовно-дострокового звільнення. PBC допомагає захистити суспільство, сприяючи своєчасній реінтеграції правопорушників у суспільство як законослухняних громадян;

– Королівська канадська кінна поліція (Royal Canadian Mounted Police – RCMP) забезпечує дотримання законів, запобігає злочинам, підтримує мир, правопорядок і громадську безпеку.

До контролюючих органів з якими співпрацює Міністерство громадської безпеки в Канаді належать:

– Цивільна комісія з розгляду скарг Королівської канадської кінної поліції (Civilian Review and Complaints Commission for the Royal Canadian Mounted Police – CRCC) – відкрито, незалежно та об'єктивно розслідує скарги громадськості на поведінку членів RCMP. Комісія також проводить громадські слухання та проводить дослідження і розробку політики з метою покращення процесу розгляду скарг громадян;

– Управління слідчого з питань виконання покарань (Office of the Correctional Investigator – OCI) проводить незалежне, ретельне та своєчасне розслідування проблем, пов'язаних із Службою покарань Канади. OCI може ініціювати розслідування на підставі скарги (або від імені) правопорушника, за запитом міністерства або за власною ініціативою;

– Зовнішній оглядовий комітет RCMP (External Review Committee – ERC) є незалежною агенцією, яка сприяє справедливим трудовим відносинам у RCMP. Комітет здійснює незалежний розгляд апеляцій у справах про дисциплінарне стягнення, звільнення та пониження в посаді, а також деяких інших видів скарг.

У своїй діяльності Міністерство також тісно співпрацює з органами влади інших рівнів, службами швидкого реагування, громадськими групами, приватним сектором та іншими країнами з питань національної безпеки, протидії злочинності та питань управління надзвичайними ситуаціями, інших ініціатив щодо безпеки.

З метою забезпечення національної безпеки країни, її кордонів, а також протидії злочинності та вирішення питань управління надзвичайними ситуаціями Міністерство громадської безпеки Канади також здійснює низку заходів щодо реалізації різних стратегій, планів та програм. Серед них Національна стратегія кібербезпеки [2-3]; Стратегія управління надзвичайними ситуаціями для Канади: на шляху до стійкості до 2030 року, Концепція управління надзвичайними ситуаціями для Канади (2017 року); Національна стратегія пом'якшення наслідків лиха тощо [1].

Особливу увагу привертає діюча Національна стратегія запобігання злочинності (The National Crime Prevention Strategy – NCPS), яка спрямована на боротьбу зі злочинністю з метою створення сильніших і здоровіших громад. NCPS є політичною основою для здійснення заходів запобігання злочинності в Канаді, надаючи фінансування стратегічно обраним проектам, які сприяють запобіганню та зменшенню злочинності в Канаді та збільшенню знань про те, як працює запобігання злочинності. В рамках реалізації NCPS

урядом Канади створено низку фондів з яких відбувається фінансування різних програм запобігання злочинності. Серед таких програм можна виділити Північну інтеграційну ініціативу (Northern Integration Initiative) – це програма, яка спрямована на зменшення великої кількості насильницьких злочинів і повторних насильницьких злочинів серед молоді, яка ризикує приєднатися до банд або брати участь у діяльності, схожій на банду [4].

Отже, система громадської безпеки Канади досить широка, а її дієвість полягає в чіткій координації та тісній взаємодії між різними державними установами та громадськими організаціями національного та міжнародного рівнів.

1. Public Safety Canada. URL: <https://www.publicsafety.gc.ca/index-en.aspx>.
2. Грабар Н. С. Формування культури кібербезпеки в суспільстві – актуальне завдання сучасності. URL: <http://reposit.sc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12389/1/stGrabar1.pdf>.
3. Ліпкан В., Діордіца І. Національна система кібербезпеки як складова частина системи забезпечення національної безпеки України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 5. С. 174-180. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/5/40.pdf>.
4. Northern Integration Initiative. Public Safety Canada. URL: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/cntrng-crm/crm-prvntn/nvntn/dtls-en.aspx?i=10040>.

УДК 343.37

DOI: 10.31733/17-03-2023-236-238

Іван ПАЛАМАРЧУК

головний спеціаліст Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, кандидат юридичних наук

ЦІЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІДЕЇ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, ЩО ВІДНОСИТЬСЯ ДО СФЕРИ ПОВНОВАЖЕНЬ АРМА

Невід’ємною складовою державного механізму формування та реалізації як внутрішньої так і зовнішньої політики держави є складові загального механізму держави, зокрема, якими є органи державної влади та їх службовці і посадові особи. При цьому, органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України [1].

Відомо, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу, згідно зі статтею 17 Конституції України [1]. Тому, Конституцією України визначається, зокрема, що інтерес держави, який спрямований на забезпечення економічного добробуту України – як превалюючий (стаття 32 Конституції України) [1]. Превалювання такого інтересу є цілком логічним, у зв’язку з тим, що воно забезпечує фінансування різних інтересів держави від функціонування яких залежать, в тому числі і рівень забезпечення в Україні прав людини (інтереси держави в обороні, безпеці і т.д.).

Згідно зі статтями 39 і 42 Закону України «Про запобігання корупції» державні службовці, зокрема, представляючи державу діють виключно в її інтересах, у зв’язку з чим сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконують службові повноваження та професійні обов’язки [2].

Також, слід зазначити, що неефективний розподіл видатків на оборону України є одним із основних ризиків у сфері воєнної безпеки згідно зі Стратегією воєнної безпеки України «ВОЄННА БЕЗПЕКА – ВСЕОХОПЛЮЮЧА ОБОРОНА» (далі – Стратегія воєнної безпеки України) [4].

Доречно також зазначити, що згідно зі Стратегією воєнної безпеки України успіх реалізації стратегії залежить, зокрема, від:

– узгодженості заходів щодо підготовки до всеохоплюючої оборони України, виконання превентивних і адекватних воєнним загрозам дій;